

Álit

viðv. hólisviðurskiftunum
há

Fiskivinnuskúlanum

Arbeiðið hjá bólkinum

Í brævi, dagfest 5. juli 2002, varð heitt á Jákup Andreasen, Ole Jensen og Hans Andreas Dam Joensen um at útgreina hølvisviðurskiftini á Fiskivinnuskúlanum og einum ætlaðum sjódepli, og at koma við einum uppskoti um, hvussu bøtt kann verða um tey.

Biðið varð um, at arbeiðsbólkurin kom við sínum tilmæli innan árslok 2002. Orsakað av, at nakrir spurningar vóru meira tíðarkrevjandi at viðgera enn væntað, er arbeiðið ikki liðugt fyrr enn nú. Vónandi er úrslitið gott grundarlag undir støðutakan landsstýrismansins í málinum, so at neyðugu stigini kunnu takast sum skjótast. Víst verður annars til niðurstøðurnar í ávegis frágreiðingini frá arbeiðsbólkinum, sum varð lögð fyri landsstýrismannin 7. november 2002.

Arbeiðsbólkurin hevur í fyrstu syftu viðgjørt spurningin um, hvussu nógvar fermetrar tørvur er á, gjørt eina kostnaðarmeting fyri 1. byggistigið og víst á sáðsetingarmøguleikar. Hinir viðurskiftini, sum eru knýtt at eini loysn av hølvisviðurskiftunum hjá Fiskivinnuskúlanum, eiga at verða viðgjørd, so skjótt at støða er tikin til tilmælið í hesum álitum.

Um arbeiðið hjá bólkinum er at siga, at tað hevur gingið væl, og at full semja er um tey tilmæli, sum koma fram í álitinum.

Sum tað so mangan er staðfest, eru hølvisviðurskiftini hjá Fiskivinnuskúlanum ikki nóg góð. Skal skúlin kunna hýsa tí virksemi, sum hoyrir honum til, er tað ein sjálvsøgd fyriritreyt, at nøkndi húsarúmd er fyri hesum.

Søguligt yvirlit

Í fyrru helvt av 80-unum varð nógv kjakast um at seta á stovn fiskivinnuundirvísing,-útbúgvingar og –skúlar í Føroyum. Politiska ynskið var, at føroyski ungdómurinn skuldi fáa betri kunnleika til føroysku høvuðsvinnuna, og at tey ungu eisini skuldu kunna fáa útbúgving á økinum.

Frammanundan vóru fleiri smærri royndir gjørdar í hesum høpi. Í 1968 kundu næmingarnir í 8. og 9. flokkunum velja fiskivinnu sum vallærugrein. Í 1971 samtykti landsstýrið at skipa fyri skeiðum í fiskavirking á Klaksvíkar Sjómannsskúla, sum skuldu vara í 4 mánaðir. Onki spurdist tó burtur úr ætlanini. Í 1974 setti Fróðskaparsetrið við góðkenning frá landsstýrinum eina nevnd, sum skuldi gera uppskot til eina millumteknikaraútbúgving á fiskivinnuøkinum. Sama árið gjørdist fiskivinna vallærugrein í HF-útbúgvingini og í 1977 í HH-útbúgvingini á Handilsskúlanum.

Í árunum 1979 til 1981 arbeiðdi Tekniski Skúli í Tórshavn við ætlanum um at skipa eina útbúgving av fiskavirkingaratstøðarum, sum onki spurdist burturúr. Í 1983 gjørdist fiskivinna lærugrein í FHS útbúgvingini á Handilsskúlanum.

Fiskivinnuskúlin verður fyrireikaður

Á vári 1982 vórðu fleiri uppskot lögð fram í tinginum um at seta á stovn fiskivinnuskúlar í Føroyum, og Landsskúlafyrisingin fekk álagt at fara undir fyrireikingar, so ein fiskivinnuútbúgving kundi setast á stovn. Tann 24. juni sama árið setti landsskúlastjórin eina nevnd at arbeiða við uppskoti um fiskivinnuútbúgvingar í Føroyum. Gunvør Hoydal varð vald formaður í nevndini, sum annars var mannað við umboðum fyri Fiskimannafelagið, Reiðarafelagið, flakavirkini, Handils skúlan, Tekniska Skúla í Havn, Heilsufrøðiligu Starvsstovuna og Landsskúlafyrisingina. Nevndin legði fram álit í september 1983, sum bæði snúði seg um eina fiskaídnaðar og eina fiskiveiðuútbúgving. Tann seinna útbúgvingin varð tó ongantíð sett í verk.

Álitid frá nevndini gjørdist grundarlag fyri løgtingslóg um Føroya yrkis skúla fyri fiskaiðnað og havbúnað, sum er dagfest 5. mai 1987. Sambært løgtingslóg nr. 62 um ávísar skúlar, sum varð samtykt í juni 1988, var landsstýrinum heimilað at leggja ein Fiskivinnuskúla í Vestmanna við deild í Vágum, og ein skúla í Runavík. Lógin heimilaði eisini landsstýrinum at fara undir projektering og bygging av skúlabygningum til hesar skúlar og at byggja næmingaheim. Lógin er framvegis í gildi.

Í oktober 1988 varð lýst eftir skúlastjóra og umsitingar og praktikkleiðara. Praktikkleiðarin varð settur av landsstýrinum í desember 1988 og skúlastjórin í januar 1989. Báðir tóku við störvunum 1. februar 1989.

Hølisviðurskiftini hjá skúlanum higartil

Fyrstu tíðina hevði skúlin ongi høli, og tí starvaðist skúlaleiðslan á Landsskúlafyrisingini teir fyrstu tríggjar mánaðirnar ella so.

Landsstýrið hevði avgjørt, at skúlin skuldi byrja sítt virksemi í Vestmanna, og tí var neyðugt at finna skúlanum eignað høli. Skúlastjórin fekk tvinni hús at velja ímillum, og hvørki av hesum var eignað til endamálið. Onnur av húsunum vórðu frammanundan útlagað til almenna fyrising, og hesi leigumál vóru ikki uppsøgd. Tí var ikki talan um nakað rættiligt val, og berast mátti skjótt at, tí ætlanin var at taka ímóti fyrstu næmingunum longu í august. Skúlastjórin mælti tí landsstýrinum til

at keypa eini stór sethús í bygdini, sum síðan skuldu umbyggjast til skúlabrúks. Keypið varð avgreitt í apríl/maí 1989, og umbyggingin tók longri tíð enn væntað. Fyrst í september mánaði 1989 var komið so mikið áleiðis, at til bar at taka ímóti fyrstu næmingunum.

Fyrsta skúlaárið helt skúlin til í sethúsunum í trimum hæddum, sum landsstýrið keypti og umbygdi til skúlabrúks. Á loftinum eru rúm (kømur) til umsiting og lestrarvegleiðing. Í miðhæddini er ein skúlastova upp á umleið 47 fermetrar. Innluftin í hesi stovuni eru ofta vánalig, tí flestu vindeyguni kunnu ikki latast upp. Harafturat eru køkur og eitt minni rúm til kopimaskinu í miðhæddini. Í kjallaranum eru tvey rúm við hurðaropið ímillum, sum roynt hevur verið at innrætta til starvsstovu royndir. Rúmini eru ávikavist 16 og 25 fermetrar til víddar. Sundurskiljingin, lága loftshæddin og tvørrandi frárensl gera tey illa eignað til endamálið. Harafturat er eitt vátrúm til fiskaarbeiði og til royndir við fiski, sum kann brúkast av í mesta lagi 5 næmingum í senn.

Tá ein nýggjur flokkur byrjaði á skúlanum árið eftir, var tørvur á eini skúlastovu afturat. Í juni 1990 undirskrivaðu Føroya Landsstýri og S.E.V. sáttmála um at leiga eini sethús hjá elfelagnum, sum liggja nakað burtur frá skúlanum. Í hesum húsunum fekst ein skúlastova afturat upp á umleið 40 fermetrar.

Á sumri í 1994 byrjaðu trýggir flokkar á skúlanum, sum tá hevði tvær skúlastovur. Tí var neyðugt at útvega eitt triðja undirvísingarhøli. Aftaná drúgt togarí tók landsstýrið í september 1994 undir við at leiga eini sethús frá Húsálansgrunninum, sum eru grannahúsini hjá skúlanum. Í húsunum fekst ein lítil skúlastova afturat upp á umleið 28 fermetrar, og á loftinum er innrættað eitt lágt lítið teldurúm, sum 4-5 næmingar kunnu brúka, tá teir arbeiða við størri uppgávum og verkætlanum.

Sostatt hevur skúlin í lýtuni trý smá undirvísingarhøli, sum hvørt sær kunnu rúma í mesta lagi 12 næmingum, um innluftin skal vera brúkilig. Tvey av hesum hølum eru í leigaðum húsum.

Í fleiri eftirmetingum av skúlanum hava teir flestu av næmingunum svarað, at hølisviðurskiftini eru tann størsti veikleikin hjá Fiskivinnuskúlanum. Næmingarnir eru spjaddir í trimum húsum, og síggja lítið og onki til hvønnannan.

Sambært leigusáttmálanum við S.E.V kann leigumálið sigast upp av báðum partum við mánaða ávaring. Uppsagnartíðin í leigumálinum við Húsálansgrunnin er 3 mánaðir. Tískil er framtíðar støðan rættiliga óviss við verandi hølum.

Royndir at bóta um hølistørvin

Í skrivi til Undirvísingar og Mentamálstýrið 30. oktober 1997 mælti skúlin til at leiga ein part av eini høll hjá P/F Hera Plast í Vestmanna. Hølini vóru partvíst innrættað, men neyðugt var at umbyggja og byggja afturat inni í høllini, um hetta skuldi vera nøktandi loysn. Skúlin bað ein byggikønan gera eina meting av arbeiðnum, sum hann metti kom at kosta 1,2 mió. kr. Stýrið sendi síðan málið til landsarkitektin til nærri metingar/kanningar.

Umboð fyri landsarkitektin var í Vestmanna 12. januar í 1998 og sýnaði bygningin. Hann kom til ta niðurstøðu, at byggjarbeiðið væntandi fór at kosta uml. 3. mió. kr., og tá var serinnbúgv til royndarstovu og fiskarúm ikki íroknað. Í skrivi 5. mars 1998 boðar Undirvísingar og Mentamálastýrið frá, at stýrið hevur ta áskoðan, at tað neyvan er rætt, at skúlamyndugleikin bindur so nógv

pening í ein leigaðan bygning. Ístaðin verður skotið upp, at eigarin ger tær neyðugu íløgurnar og letur høluni innrætta til endamálið. Aftur ímóti skal skúlin binda seg til at leiga høluni í eitt ávíst áramál til eina eftir umstøðunum rímiliga leigu.

Skúlin letur boðini frá stýrinum víðari til eigararnar av hølunum í skrivi 10. mars 1998. Í svarskrivi eina viku seinni, siga eigararnir, at teir eru ikki sinnaðir at gera íløgur í bygningin, men bjóða sær hinvegin at selja bygningin. Prísuppskot teirra var 4,8 mió. kr.

Skúlaleiðslan mælti frá, at keypa bygningin fyri hesa upphædd, men heldur at byggja ein nýggjan bygning til endamálið. Onki spurdist burturúr.

Tilmæli í álitum um útbúgvingar innan fiskivinnu

Tann 23. februar 2000 setti Signar á Brúnni, táverandi landstýrismaður, limir í nevnd við breiðari umboðan fyri føroysku fiskivinnuna at gera álit um útbúgvingar innan fiskivinnuna. Í álitinum frá nevndini, sum varð handað Óla Holm, landsstýrismanni, um jóansøkuleitið 2001, varð mælt til at seta á stovn fiskivinnu- og havbúnaðarmiðstøð við eini útbúgvingareind (sum m.a. fevnir um verandi Fiskivinnuskúla), eini menningareind og eini kunningareind.

Á løgtingsfíggjarlógini 2002 vóru 500 tús. kr. játtaðar til at stovna nevndu fiskivinnu og havbúnaðarmiðstøð, og á eykafíggjarlóg tíðliga í 2002 játtaði løgtingið 4. mió. kr. til keyp av bygninginum hjá P/F Hera í Vestmanna og 3 mió. til at byrja innrætting av bygninginum til skúlabrúks.

Í skrivi frá Mentamálaráðnum 22. februar 2002 til P/F Hera sigur ráðið seg vera sínað at taka av tilboði frá felagnum um at keypa bygningin fyri 4 mió. kr. Mentamálaráðið leggur tó ávísar treytir við keypinum, sum skulu lukast í seinasta lagi 31. mai 2002.

Byggjumsitingin hjá landinum verður síðan biðin um at kanna bygningin og undirlætið undir honum. Byggjumsitingin greiðir Mentamálaráðnum frá úrslitinum av kanningunum á fundi 29. mai 2002, har m.a. verður sagt frá, at ávísir trupulleikar eru við undirlætinum, um høllin skal brúkast til ætlaða endamálið hjá Mentamálaráðnum.

Tí boðar Mentamálaráðið frá í skrivi, dagfest 31. mai 2002, til Óla Jákup Kristoffersen, advokat hjá P/F Hera, at tað ikki fer at nýta keypsrættin til høluna í Vestmanna, sum varð nevndur í avtaluni frá 22. februar 2002.

Nýggjar útbúgvingar

Á sumri 2002 varð ein nýggj lærlingaútbúgving sett á stovn til fiskaídnaðar og alivinnuna, og ætlanir eru eisini um at seta á stovn eina lærlingaútbúgving innan landbúnað. Støðisárið í hesum útbúgvingum skal vera á Fiskivinnuskúlanum. Roknast kann við, at komandi summar eruð byrjað við einum lærlingaflokki og einum yrkisgymnasium flokki. Hetta setir krøv til fleiri flokshøli.

Í álitinum um útbúgvingar innan fiskivinnuna frá 2001, verður eisini mælt til, at næmingarnir í yrkis gymnasialu útbúgvingini kunnu velja millum eina fiskaídnaðar- ella alibreyt. Verða allar hesar ætlanir, ella partar av teimum, settar í verk, hevur Fiskivinnuskúlin ov fáar skúlastovur til næmingar

nar. Skúlin hevur, sum er, heldur ikki umstøður at geva næmingunum nøktandi undirvísing í yrkislærugreinum og í lærugreinum, har starvsstovuroyndir eru kravdur partur av undirvísingini.

Tørvurin á hølum er serliga sjónskur, um Fiskivinnuskúlin í framtíðini skal geva næmingunum verkliga frálæru innan fiskaídnað og aling, sum er vanligt á líknandi skúlingrannalondunum (t.d. í Hetlandi og í Noregi).

Komandi førleikakrøv í fiski- og alivinnuni

Sum tað verður staðfest í álitinum um fiskivinnuútbúgvingar frá juni 2001, hevur føroyska fiskiog alivinnan tørv á útbúnum fólki. Um henda altavgerandi høvuðsvinna okkara framhaldandi skal vera kappingarfør, mugu neyðugir førleikar vera til staðar innan tøkniliga menning, vørumenning, solumenning o.s.fr. Vit liva í einum samfelagi, sum alla tíðina er í broyting, og fiskiog alivinnan er ikki nakað undantak í hesum høpi. Tað hevur sera stóran týdning, at vinnan hevur arbeiðsmegi og førleikar, sum gera hana føra fyri at taka í brúk nýggjan kunnleika og alla tíðina arbeiða við menning av nýggjum vørum og tænastum.

Skulu menningarmøguleikarnir fremjast í verki, má dugnaligt fólk til. Tí hevur tað stóran týdning, at útbúgvingarverkið, vinnan og myndugleikarnir í felag arbeiða við at fáa tey til vinnuna og geva teimum eitt støði við útbúgving, ið er tilætlað vinnuni og tí tørv, vinnna hevur í dag og í framtíðini. Føroyar hava ávísar fyrimunir við natúrúgvinum tilfeingi, sum til ber at gagnnýta og skapa virði burtúr. Harumframt hava Føroyar eisini eitt tilfeingi at gagnnýta í tí fólki, sum her býr, sum hevur søguligar bindingar, lærumhvørvi og siðarv at liva av og gagnnýta tað, sum fæst upp úr havinum.

Yvirlýsingarnar frá Norðurlandaráðnum og ES um heilsufrøðiliga tryggja framleiðslu av fiska vørum frá burðardyggum fiskastovnum eru partar av framtíðar karmunum, ið føroyska fiski og alvinnan má brynja seg til.

Fiski- og alivannan framleiðir mat og skjalprógv skulu vera fyri, at virkingin av vørunum er í samljóð við ta fatan, brúkarin hevur av eini góðari og heilsutryggari framleiðslu. Hetta kemur væntandi at merkja, at krøv verða sett teimum, sum virka hesar vøurnar og skulu framleiðarar tí kunnu skjalprógva, at arbeiðsfólkið hevur førleikar at loysa hesa týdningarmiklu uppgávu, tá ið talan er um matvøruframleiðslusertifisering.

Í hesum sambandi kann eisini væntast, at altjóða handilsavtalar fara at seta krøv til, at tey, sum framleiða matvøru, hava førleikar og kunnu skjalprógva hesar. Størri dentur fer at verða lagdur á umhvørvisviðurskiftini og burðardyggja gagnnýtslu, eins og á at hava starvsfólk, sum vita, hvat hetta merkir.

Tað er týdningarmikið, at partarnir í vinnuni arbeiða saman fyri at gera fiski og alivinnuna sjónliga sum spennandi vinnu við góðum útbúgvingar og starvsmøguleikum. Arbeiðsmegin og førleikarnir hjá starvsfólkunum mugu metast sum sera týdningarmiklir spurningar at arbeiða við, tá tosað verður um møguleikar og karmar fyri størri virðisøking.

Ein komandi “sjódepil” má tí virka í tøttum samstarvi við vinnuna. Hann eigur bæði at kanna og nøkta førleikatørvin hjá henni saman við øðrum útbúgvingarstovnum.

Førleikaøki

Tá ið tosað verður um krøvini til starvsfólk innan flestu vinnur komandi árinum, verður vanligi dentur lagdur á nýskapandi evni. Vinnan má tí duga at draga fólk við hesum eiginleikum til sín. Harafturat koma førleikakrøv viðvíkjandi:

- Fíggjarligarivitan í øllum liðum
- Formligum sertifikatkrøvum til arbeiðsfólk
- KT (menning av útgerð og almennum kunnleika fyri at fáa fulla nyttu og rætta nýtslu)

- Kunnleika um góðsku (góðskustýringarskipanir og sertifisering)
- Leiðslu (eftirútbúgving, virkismenning, gottarbeiðsumhvørvi o.a.)
- Lívfrøðiligum skili
- Marknaðarføringskunnleika
- Matvøruhandfaring
- Matvørutrygd/skjalfesting

Fyri at ganga hesum førleikatørvi á mæti, verður neyðugt at skipa fyri støðugari eftirútbúgving, og her má Fiskivinnuskúlin væntast at gerastein týðandi partur í framtíðini. Skúlin skipar í ávísan mun fyri skeiðum í dag, men vinnan tykist enn ikki hava gjørt sær ein yvirskipaðan málsetning fyri neyðug og førleikagevandi skeið. Tað er tó longu greitt, at ynskini um ymsa eftirútbúgving, ið verður skipað sum yrkis skeið, eru rættiliga mong í vinnuni. Í 2003 verður lógaruppskot sett fram, ið skal gerast karmur um eina skipan, ið er kend sum arbeiðsmarknaðarútbúgvingar í øðrum londum. Ein arbeiðsbólkur, ið er samansettur av umboðum fyri allar avvarðandi partar, letur frammanundan landsstýrismanninum sítt tilmæli um eina slíka skipan.

Eitt stig á leiðini at styrkja um førleikan er eisini nýggja yrkisútbúgvingin innan fiskaídnað og havbúnað, ið varð sett á stovn í 2002, soleiðis at fiskavirki, alistøðirog smoltstøðir í framtíðini kunnu seta lærlingar á jøvnum føti við handverkaravinnuna. Talan er um eina 3 ára yrkisútbúgving við tveimum breytum - einari til lærlingar á flaka og kryvjivirkjum ("fiskavirkari") og einari til lærlingar á smolt og alistøðum ("alari"). Skúlagongdin í útbúgvingini fer fram á Fiskivinnuskúlanum, sum frammanundan hevur SIF og HIF útbúgvingarnar, ið lærlingaútbúgvingin partvíst kann samskipast við. Fyrsta árið í útbúgvingini er eitt støðisár. Annað árið er upplæring á læruplássinum. Triðja árið er partvís upplæring á læruplássinum, og partvís skúlagongd í 12 vikur, har yrkisroyndin fer fram. Hesar 12 vikurnar kunnu bytast í 2 styttri skúlaskeið.

Krøv verða sett læruplássuninum, soleiðis at lærlingum verður tryggjað eina læru, sum gevur góðar førleikar til at kunna taka ábyrgd av einum virkisøki á virkjunum, men lærlingarnir fáa samstundis lestrarførleika til framhaldandi útbúgvingar,

Støðan í vinnuni

Høvuðsvirkisøkini innan fiski og alivinnuna eru veiða, virking, søla og framleiðsla av alifiski. Ein meting, ið er gjord av útbúgvingarstøðinum hjá leiðslunum innan virkisøkini í fiskivinnuni og samlaða talinum á arbeiðsfólki í vinnuni vísir, aføroyska fiski og alivinnan eru vinnur, har fá fólk við hægri útbúgving arbeiða. Vinna er varug við avbjóðingarnar, sum førleika og rekrutteringsspurningurin hevur við sær, og arbeiðir miðvíst við at betra um arbeiðsumstøðurnar í vinnuni innan arbeiðsumhvørvið og við at leggja arbeiðið soleiðis til rættis, at virkseimið er javnt yvir árið.

Ein annar partur av hesum er ásannanin av, at okkurt má gerast fyri at gera fiski og alivinnuna meira lokkandi fyri tey, sum taka hægri útbúgvingar, tøkniliga útbúgvingar og annars øll starvfólk, sum arbeiða og kunnu arbeiða í vinnuni. Hetta ger vinnan við at vísa á, at neyðugt er við førleikamennandi tiltøkum innan fiski og alivinnuna, og samstundis ásanna, at hon sjálv má gera meira við at vísa á móguleikarnir har.

Framhaldandi útbúgving í minsta lagi á miðnámsstøði er gerandisdagur fyri stóran part av føroyska ungdóminum. Fyri ikki at missa ungdómin til onnur yrki og vinnur má arbeiddast við at rekruttera tey til viðkomandi vinnulig fak á miðnámskúla. Har frá má arbeiddast við at fáa hesi at velja at arbeiða í vinnuni, at taka hægri útbúgving og seinna eina yrkisleið innan fiski og alivinnuna og tænastrivinnurnar, sum hava tilknýti til vinnunar, t.d. flutningsfeløg, veitarar av útgerð og hjálptilfari, umframt tænastr annars.

Virksemið á einum nýggjum Fiskivinnuskúla og sjódepli

Álitið um fiskivinnuútbúgvingar frá 2001 vísir á, at ein útbygddur Fiskivinnuskúli verður aðaltátturin í komandi sjódeplinum. Nøkur starvsøki, sum bæði vinnan og vinnugranskingin hava tørv á, kundu verið lögð á ein slíkan depil, har vinna og gransking mótast. Hugsanin við hesum er ikki, at virksemi ella partar av virkseminum á verandi stovnum skulu flytast til depilin, men heldur at depilin skal nøyta tann tørv, ið verandi stovnar og vinna, sum er, ikki fáa nøytað.

Staðseting av tænastrivirksemi til vinnuna – eitt nú ávísam starvsstovukanningum – í einum undirvísing- og menningarumhvørvi knýtir natúrligu viðskiftafólkinum, tvs. vinnuna, nærri at hesum umhvørvinum.

Depilin skal í framtíðini vera við til at menna teir førleikar, ið vinnan sum heild hevur tørv á. Við sínum útbúgvingartilboðum kundi hann veitt veiðu og framleiðslulíðunum, umframt alivinnuni, móguleikar fyri eftirútbúgving og skeiðum, hósandi til starvsfólk í vinnuni, á ymiskum førleikastigum. Á henda hátt hevði vinnan og øll, ið starvast har, fingið kunnleika og samband til depilin og virksemið, sum annars fer fram har. Eitt annað starvsøki hjá deplinum verður sambært omanfyri nevnda áliti at menna undirvísingartilfar til forløgini, sum geva út tilfar til fólk og miðnámskúlan í Føroyum og veita tilfar til útgáv, grundað á tey úrslit, sum koma burtúr granskingarverkætlanum her heima.

Haraftrat mælir álitið til, at depilin fevnur um einakanningarstovu afturat teimum, sum eru á Heilsufrøðiligu Starvsstovuni, men sum ikki er bundin at eftirlitsuppgávum yvirhvar. Sambært upplýsingum frá vinnuni er fíggarligt grundarlag fyri eini slíkari starvsstovu. Tænastrivirksemi í eini royndarhøll hevði eisini verið við til at fingið leiðslurnar í fiskivinnu og alifýritøkunum inn í umhvørvið á deplinum.

Sambært tilmælinum hevði tað somuleiðis verið skilagott, um verkætlanarparturin í eini ætlaðari BS-útbúgving innan matvørufrøði kann fara fram á Sjódeplinum, har móguleikar eru at gera ymsar praktiskar royndir, sum eru partar av verkætlanum á kanningarstovu og royndarhøll. Lagt verður eisini upp til, at onnur, sum arbeiða við verkætlanum, t.d. høvuðsuppgávum, Ph.D-ritgerðum o.l., í Føroyum ella uttanlands, skulu kunnu sita part av tíðini á miðstøðini og arbeiða.

Yvirskipaða endamálið skal vera at geva menningarverkætlanum undirvísing og vinnuni karmar, har tey kunnu ganga fram í felag.

Fiskivinnuskúlin -virksemi og hølístørvur

Virksemið og hølistørvurin á Fiskivínuskúlanum og komandi Sjódeplinum í Vestmanna eru fyrri ein part kend og fyrri ein annan part ókend.

Fiskivinnuskúlin hefur síðan sína byrjan hildið til í hølum, sum upprunaliga ikki vóru bygd til undirvísing. Hetta hefur sjálvsagt avmarkað móguleikarnar fyrri at skipa undirvísingina annaðleiðis enn vanliga floksundirvísing og fyrri at royna nýggjar undirvísingarhættir. Við hesum í huga, má tað metast sum merkisvert, at eitt ávíst tal av næmingum á hvørjum ári søkja inn á skúlan og røkka góð úrslit.

Virksemið á Fiskivinnuskúlanum er í stóran mun vent ímóti vinnuni, og støðuga meringin í vinnuni hefur við sær tørv á nýggjum førleikum hjá teimum, sum virka har. Fiskivinnuskúlin eigur at vera frammalaga í hesi gongdini og vera førur fyrri at geva næmingunum hesar førleikarnar.

Samstundis vinna nýggir læruháttir fram í fólkaskúlanum, sum næmingarnir bera við sær til vinnu og miðnámsútbúgvingarnar. Hetta setur m.a. krøv til hølini og útbúnaðin, og mugu umstøðurnar á Fiskivinnuskúlanum sjálvsagt eisini vera lagaðar eftir hesum.

Hølistørvurin

Virksemið og hølistørvurin á skúlanum í dag er kent. Tað er hesin hølistørvurin, ið eigur at verða loystur í einum 1. byggistigi, eins og at lagt verður upp fyrri øðrum virksemi og broyttum undirvísingarhættum. Hetta merkir, at skúlin eigur at hava rúmd fyrri uml. 100 fulltíðar næmingum og einum øktum skeiðsvirksemi í mun til í dag. Arbeidsbólkurin hefur mett, at skúlin hefur tørv á uml. 1200 fermetrum til hesi endamál.

Í fyrstu syftu kunnu teir 1200 fermetrarnir útgreinast soleiðis:

Undirvísingarhøli	350
Starvsstova og royndarhøli	200
Goymslurúm og tøknilurúm	100
Starvsfólkarúm	50
WC og umklæðing	50
Umsiting	100
Matar- og felagshøll	100
Gongir, trappur o.l.	250

Tá ið talan er um virksemið hjá einum komandi Sjódepli, hefur arbeidsbólkurin ikki kunnað sett eitt nágreiniligt fermetratal á av tí at virksemið enn ikki er lýst nóg ítøkilig. Við støði í Álitinum um fiskivinnuútbúgvingar frá 2001 verður tó mett, at tørvur verður á skrivstovuhølum, umframt eina royndarhøll. Arbeidsbólkurin metur í hesum sambandi, at móguligt skal vera at byggjeinar 1000 fermetrar afturat.

Arbeidsbólkurin hefur gjørt eina fyrbils kostnaðarmeting av 1. byggistigi, og er hon grundað á ein byggiprís uppá kr. 15.000 fyrri fermeturin. Samlaða íløgan fer tí at liggja um 22 mió. kr.

Staðsetingarspurningurinn

Sum nevnt í ávegisfrágreiðingini, ið varð lögð fyrri landsstýrismannin 7. november 2002, kannaði arbeiðsbólkurin fyrst móguleikarnar at keypa og innrætta móguligar bygningar, sum standa í Vestmanna, til skúlabrúks. Niðurstøðan var, at ongin hóskaði bygningur ær nýtiligur til endamálið, og tí hevur verið arbeitt sambært hesi fortreyt– tvs, at neyðugt verður at byggja nýggjan bygning. Arbeiðsbólkurin hevur eisini mett, at við hesum ber til at fáa eina nógv betri loysn, enn við at umbyggja gomul høli, sum ikki ætlað til endamálið.

Vestmanna kommuna hevur boðið Mentamálaráðnum 3 ymisk øki í bygdini at byggja Fiskivinøu skúla og sjódepil á. Talan er um hesi øki:

- Við ferjuleguna Inni á Fjørð
- Við Holmsbakka
- Í grótbrotinum úti við Grønanes

Økið, ið hevur verið nýtt til ta ferðslu, sum er farin um Vestmannasund, er nú tøkt til annað endamál. Talan er um eitt rættiliga stórt øki, sum liggur út móti sjónum. Økið er lætt atkomiligt í sambandi við landsvegin, soleiðis at tað slepst undan at koyra eftir smala bygðavegnum. Lendið er planerað og tí er ikki neyðugt við umfatandi byggibúgving. Pláss er fyrri at víðka um byggingina, so hvørt sum tørvur er á tí. Í sambandi við ætlanirnar í 2002 at keypa ein virkisbygning til skúlabrúks longur inni á sama øki, varð staðfest, at undirlendisviðurskiftini har vóru ivasom. Um bygt verður á økinum við ferjuleguna, verður undirlendið kannað og– um neyðugt – verða tiltøk gjørd, sum tryggja byggingina. Grannalagið er ídnaðarøki, og skulu virkisbygningar ikki verða bygdir so nær skúlanum, at teir órógvu virkseimið har.

Økið við Holmsbakka, á havnaøkinum miðskeiðis í bygdini, er lagt út til ávikavist miðstaðarog havnaøki. Fyrimunir við hesi staðseting eru, at økið liggur mitt í bygdini, og at skúlin sostatt kann virka sum ein mentunarmiðdepil í bygdarlívinum. Av vansom kunnu nevnast, at nærmasti granni er kryvjingarvirkið Atlantis, sum kann koma at virka órógvandi nærindis einum skúla. Harafturat er støddin á økinum við Holmsbakka avmarkandi fyrri móguligar útbyggingar í framtíðini. Í útyrðingshorninum er ein ogn við ábygðum sethúsum. Hesi mugu keypast og takast niður, um tað skal bera til at fáa fulla gagnnýtslu av lendum.

Í grótbrotinum við Grønanes er stórt byggilendi tøkt. Lendið liggur frítt fyrri, og onki órógvandi virkseimi er í grannalagnum. Tó er tað ein vansi, at ferðslan til skúlan má fara eftir lutfalsliga smala vegnum gjøgnum alla bygdina. Eitt alibrúk liggur heilt stutt úr landi, og setur hetta ávís krøv til útlátið frá skúlanum. Nøkur neyst standa á økinum, sum mugu keypast og takast niður, um skúlin verður bygður fram við sjónum.

Bólkurin hevur í sínum arbeiði viðgjørt ymisk viðurskifti, sum hava týðning fyrri staðsetingina. Serliga hevur hann raðfest byggilistarligar móguleikar fram við sjóvarmálanum, útbyggingar móguleikar og atkomuviðurskifti. Av omanfyri nevndu staðsetingarmóguleikum heldur arbeiðsbólkurin, at økið við ferjuleguna inni á Fjørð er best eignaða økið.

Fíggjartørvur

Um landsstýrismaðurin tekur undir við tilmæli okkara, eigur Mentamálaráðið at taka stig hjá at neyðuga játtanin verður útvegað. Afturat játtanini fyri 2003, ið er 1,2 mió. kr., verður fíggjartørvurin settur at verða 13,5 mió. kr. í 2004 og 7 mió. kr. í 2005.

Uppskot um víðari gongd í málinum

Til tess at tryggja eina støðuga tilgongd í byggingini verður eisini mælt til, alt fyri eitt at seta eina bygginevnd. Heimildir, ábyrgd og tilvísingar hjá bygginevndini skulu samstundis ásetast. Bygginevndin tekur stig til at velja byggiráðgeving. Byggiráðgeving kann veljast við at hava 1) eina arkitektakapping, 2) við sonevndari prækvalifikatiónum, ella 3) við at venda sær til ein ráðgeva beinleiðis.

Við eini *arkitektakapping* verða móguleikarnir at skipa virkseimið og byggingina væl lýstir. Í hesum føri heldur arbeðsbólkurin tó, at ein arkitektakapping er eitt óneyðugt tíðar- og orkukrevjandi millumlið í byggingini. Tí verður mælt frá hesum.

Í einari *prækvalifikatiónum* lýsir byggiharrin byggietlanina, umframt ynski og krøv til ráðgevingina. Áhugaðir ráðgevar bjóða seg síðan fram, og byggiharrin velur ráðgevan eftir frammanundan ásettum treytum. Arbeðsbólkurin heldur hetta vera besta framferðarháttin í hesum føri.

Byggiharrin kann *venda sær beinleiðis til ein ráðgeva*, og vil hann sjálvsagt seta seg í samband við ein, sum hann metur vera førur fyri at loysa uppgávuna á nøktandi hátt. Arbeðsbólkurin heldur tó, at tær ymsu uppgávarnar í sambandi við eina byggietlan av hesum vavi eiga at verða bodnar út.

Bygginevndin skal gera eina byggiskrá saman við ráðgevingini, har virkisøkini á skúlanum verða nærri útgreinað og raðfest. Eftir hetta verður farið undir projektering og fylgjandi útbjóðing.

Til tess at tryggja, at fyrilit verða tikin fyri øllum virkisøkjum hjá skúlanum, eigur bygginevndin at vera mannað við fólki við neyðugum innliti og kunnleika til at gera virkseimið.

Niðurstøðan hjá arbeðsbólkinum er, at landsstýrismaðurin eigur at seta bygginevnd beinanvegin við einum arbeðssetningi, sum verður orðaður sambært hesum tilmæli.

Jákup Andreasen

Hans Andreas Dam Joensen

Ole Jensen